

АСПЕКТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

ASPECTS OF DIGITALIZATION IN THE SPHERE OF STATE CULTURAL POLICY IMPLEMENTATION

У статті досліджено різноманітні аспекти діджиталізації у сфері реалізації державної культурної політики. Відзначено, що сьогодні культурна політика держави тісно переплітається із цифровими технологіями, формуючи таким чином нові підходи до державного управління культурною спадщиною. Визначено підходи до розуміння сутності діджиталізації як поняття, відносно нового у всіх сферах і у сфері культури, зокрема. Представлено головні ознаки процесу діджиталізації та подано їх характеристики. Підкреслено, що діджиталізація є широким поняттям, що відображає процес цифрової трансформації економіки та суспільства, що описує перехід від індустріальної епохи та використання аналогових технологій до нової епохи, що базується на творчості, знаннях та використанні цифрових інновацій. Зауважено, що в культурній сфері сьогодні неможливо ігнорувати цифрові засоби комунікації, оскільки всі базові сфери культури та система формування культурного досвіду в цілому відчувають кардинальні перетворення. Акцентовано увагу на тому, що в сучасних умовах відбуваються масштабні зміни у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства, що зумовлене нападом російської федерації на Україну, тому культурна спадщина стала особливим об'єктом зацікавлення ворога, відповідно до чого зараз набирає потужних обертів битва за національну культуру української держави. Підсумовано, що вплив цифрових технологій на сучасну культурну політику держави передбачає перехід від традиційних методів до цифрових інструментів у культурній сфері, а також аналіз впливу цього процесу на різноманітні аспекти культурного життя. Підкреслено, що державна культурна політика, включаючи підвищення доступності культурних ресурсів, залучення нових аудиторій, збереження та просування культурної спадщини, покликана перевести культурні процеси в країні на якісно новий рівень розвитку. Відповідно до цього на державному рівні слід ініціювати розвиток діджиталізації культурного контенту, сприяти залученню інвестицій, зокрема, з-за кордону, у розвиток цих взаємодій, а також заохочувати дію різноманітних проєктів, спрямованих на збереження культурної спадщини України, зокрема, в умовах дії воєнного стану.

Ключові слова: діджиталізація, державна

культурна політика, цифрові інструменти, культурна спадщина, держава.

The article explores various aspects of digitalization in the sphere of implementation of state cultural policy. It was noted that today the cultural policy of the state is closely intertwined with digital technologies, thus forming new approaches to the state management of cultural heritage. Approaches to understanding the essence of digitization as a relatively new concept in all spheres and in the sphere of culture, in particular, are defined. The main features of the digitization process are presented and their characteristics are given. It is emphasized that digitalization is a broad concept that reflects the process of digital transformation of the economy and society, which describes the transition from the industrial era and the use of analog technologies to a new era based on creativity, knowledge and the use of digital innovations. It was noted that in the cultural sphere today it is impossible to ignore digital means of communication, since all basic spheres of culture and the system of forming cultural experience as a whole are undergoing radical transformations. Attention is focused on the fact that in modern conditions large-scale changes are taking place in all spheres of life in Ukrainian society, which is caused by the attack of the Russian Federation on Ukraine, therefore cultural heritage has become a special object of interest of the enemy, according to which the battle for Ukrainian national culture is gaining momentum. It is concluded that the influence of digital technologies on the modern cultural policy of the state involves a transition from traditional methods to digital tools in the cultural sphere, as well as an analysis of the impact of this process on various aspects of cultural life. It is emphasized that the state cultural policy, including increasing the availability of cultural resources, attracting new audiences, preserving and promoting cultural heritage, is designed to bring cultural processes in the country to a qualitatively new level of development. Accordingly, at the state level, the development of digitalization of cultural content should be initiated, investment should be promoted, in particular, from abroad, in the development of these interactions, as well as various projects aimed at preserving the cultural heritage of Ukraine should be encouraged, in particular, in the conditions of martial law.

Key words: digitization, state cultural policy, digital tools, cultural heritage, state.

УДК 351.85:004(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.39.25>

Шуст В.Б.

аспірант кафедри регіонального та місцевого розвитку
Інститут адміністрування, державного управління та професійного розвитку
Національного університету
«Львівська політехніка»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Культура виступає основою для розуміння сучасності та формування майбутнього на базі минулого, тому вона відіграє ключову роль у світовій цивілізації. Особлива увага приділяється популяризації та збереженню

традиційної культури, в тому числі за допомогою збереження цінностей культурної спадщини та активного використання культурних та історичних об'єктів у повсякденному житті суспільства. Культурна спадщина формує етнокультурну ідентичність та створює духов-

ний зв'язок між поколіннями, виступаючи важливою складовою національної культури та національної самосвідомості сучасної держави.

У центрі уваги суспільства та науковців знаходилися та завжди вважалися актуальними виклики, пов'язані зі збереженням матеріальної та нематеріальної культурної спадщини. У сучасних умовах впровадження цифрових технологій та розвитку інформаційного суспільства діджиталізація об'єктів культури та культурної спадщини може вирішити ці проблеми, надаючи широкі можливості для доступу до них та збереження.

Володіння цифровими навичками є об'єктивною потребою для використання високотехнологічних рішень у культурній сфері за рахунок впровадження цифрових платформ, що вимагає, зокрема, технічних можливостей доступу до Інтернету та володіння цифровими знаннями, навичками та компетентностями. Тому актуальність дослідження обумовлена потребою у розробці практичних рекомендацій для поліпшення діджиталізації в сфері культурної спадщини та реалізації відповідної державної культурної політики, зокрема, застосування культурологічного підходу для розв'язання цих проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика діджиталізації у сфері реалізації державної культурної політики є предметом дослідження багатьох науковців, зокрема, таких як Горбул Т.О. [1], Калуга В.Ф. [2], Кулиняк М.А. [3], Ж.-П. де Клерк [6], Мохнюк Р.С. [4], Трач Ю.В. [5] та інші.

У своїх публікаціях вчені опрацьовують інформацію у бутті людини та у професійному оперуванні, оцінюють цифровізацію та цифрову трансформацію і відмінності між цими поняттями, а також цифрові технології у культурі сучасного суспільства в контексті тенденцій і перспектив, вивчають особливості цифрової культурної спадщини як феномену цифрової культури та діджиталізації культурної спадщини в Україні, аналізуючи їх в контексті розвитку цифрової культури, досліджують специфіку державної культурної політики як фактор розвитку громадянського суспільства в контексті євроінтеграційних процесів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Різномасштабність досліджень в сфері реалізації державної культурної політики з позиції діджиталізації вимагає комплексного підходу до вивчення процесів у представленому напрямку, що обумовило вибір тематики даної статті.

Мета статті полягає в дослідженні різноманітних аспектів діджиталізації у сфері реалі-

зації державної культурної політики в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні культурна політика держави тісно переплітається із цифровими технологіями, формуючи таким чином нові підходи до державного управління культурною спадщиною. Тому досліджуючи дане питання, в першу чергу варто зосередити увагу на розумінні сутності діджиталізації як поняття, відносно нового у всіх сферах і у сфері культури, зокрема.

Так, від другої половини ХХ століття в сучасному суспільстві почалося широке поширення діджиталізації, що означає перетворення різних сфер життя, таких як економіка, промисловість, освіта, культура та обслуговування, у цифрову форму.

В. Калуга визначає діджиталізацію як «оцифровуванням буття», тобто як процес, пов'язаний з тенденціями переведення різноманітних видів застосовуваної людиною інформації в електронний формат [2].

Згідно з Ж.-П. де Клерком, процес діджиталізації включає в себе використання даних, які вже почали існувати у цифровому форматі, а також цифрових технологій та оцифрованих даних з метою раціоналізації процесів, трансформації та створення відповідного середовища для їх здійснення, що базується на використанні цифрової інформації. У контексті діджиталізації основна увага зосереджується за допомогою процесів цифровізації і оцифрованих даних на вдосконаленні систем передачі інформації та взаємодії [6].

Процес діджиталізації, як вважає цей вчений, включає наступні аспекти (табл. 1).

Отже, діджиталізація є широким поняттям, що відображає процес цифрової трансформації економіки та суспільства. Цей процес описує перехід від індустріальної епохи та використання аналогових технологій до нової епохи, що базується на творчості, знаннях та використанні цифрових інновацій. У культурній сфері сьогодні неможливо ігнорувати цифрові засоби комунікації, оскільки всі базові сфери культури та система формування культурного досвіду в цілому відчувають кардинальні перетворення.

В сучасних умовах відбуваються масштабні зміни у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства, що зумовлене нападом російської федерації на Україну. Культурна спадщина стала особливим об'єктом зацікавлення ворога, тому саме зараз набирає потужних обертів битва за національну культуру української держави.

Так, українська культурна спадщина через руйнування та втрату пам'яток, а також загроз-

Головні ознаки процесу діджиталізації

№ п/п	Ознаки	Їх характеристики
1	Перехід контенту у цифровий формат	Це означає, що будь-яка інформація, раніше представлена у формі аналогових документів, фізичних носіїв або статичних зображень, тепер переноситься до цифрового середовища. Це може включати текстові дані, зображення, відео, аудіофайли та інші форми контенту
2	Встановлення керуваності	Це означає, що пристрої і технології стають здатними до керування за допомогою програмного забезпечення або зовнішніх команд. Наприклад, в індустрії Інтернету речей (IoT) це може включати можливість дистанційного керування пристроями через мобільний додаток або веб-інтерфейс
3	Збільшення гетерогенності комунікацій	Це означає, що зростає різноманітність форм і засобів комунікації. Оскільки більше і більше процесів і пристроїв стають цифровими, способи взаємодії між ними можуть бути різноманітними і між собою несумісними, що створює потребу в розробці стандартів і протоколів для забезпечення сумісності

Джерело: [6]

ливе погіршення загального рівня життя та якості культурного та природного середовища, зокрема після масштабного вторгнення російських військ у 2022 році, перебуває у складній ситуації. Збереження, вивчення та популяризація культурної спадщини України стають важливим завданням сучасної культурної політики держави, особливо в умовах повномасштабної війни.

Жахливі наслідки війни обчислюються значною кількістю знищених та зруйнованих об'єктів культурної спадщини. Так, лише за перші два місяці, за даними ЮНЕСКО, в Україні було зруйновано або пошкоджено 7 бібліотек, 11 музеїв, 15 пам'ятників, 14 культурних центрів, 26 історичних будівель та 54 церкви, що стало наслідком російського вторгнення на територію української держави [7].

У напрямі порятунку та збереження об'єктів культури необхідно на рівні держави проводити відповідну політику, спрямовану на відновлення розвитку та популяризацію культурної спадщини України після війни. Це завдання може бути успішно вирішене завдяки застосуванню сучасних технологій оцифрування, тому діджиталізація культурної спадщини повинна бути одним із актуальних напрямів державної політики, зважаючи на те, що нині під егідою ЮНЕСКО цифрова культура особливо цілеспрямовано та активно розвивається багатьма країнами та міжнародною спільнотою.

Цифрову культуру можна позиціонувати як абсолютно новий досвід взаємодії з культурним контентом, який активно впроваджується у культурний простір, при цьому змінюється формат збереження культурної спадщини. Він вважається зовсім іншим форматом сприй-

няття реального досвіду, який при цьому не є другорядним чи заміником реального стану справ.

Цифровізація у сфері культури використовується у наступних випадках:

- під час створення спеціалізованих інформаційних систем, застосування яких дозволяє вести облік культурних цінностей та об'єктів культури на державному рівні;
- при покращенні фінансово-господарських та організаційно-економічних процесів діяльності організацій культури шляхом застосування цифрових технологій;
- у безпосередній культурній діяльності у процесах поширення, створення, збереження, вивчення та споживання культурних благ та культурних цінностей.

Завдяки цифровим технологіям можна здійснити велику роботу в контексті вивчення культурної спадщини. Зокрема, мова йде про дистанційне зондування поверхні, візуалізацію та моделювання, застосування технологій 3D-сканування, архівування та оцифрування. Наприклад, за допомогою технологій доповненої реальності та 3D-моделювання можна набути інший досвід досягнення мистецтва та зовсім по-іншому оцінити процеси залучення широкої аудиторії до культурних цінностей.

У світі вже давно проводиться активне оцифрування контенту культурних об'єктів, проте в Україні цей процес відбувається на початковій стадії, незважаючи на розвиток ІТ-сфери. Тим не менше, варто згадати певні напрацювання: проект «Кишенькова країна» для оцифрування об'єктів архітектурної спадщини, а також реалізація інноваційної платформи-маркетплейсу «Український національний інтелект» шляхом

розкриття потенціалу української науки й культури.

На думку спеціалістів, цифровий контент також має і соціальну цінність, адже завдяки оцифрованим об'єктам культурної спадщини полегшується доступ до них для населення, що стимулює процеси демократизації щодо взаємодії з культурною спадщиною. Відповідно, користувачі перетворюються на «автономних учасників, здатних до дії у глобальній інфосфері» [8].

Висновки. Отже, досліджуючи вплив цифрових технологій на сучасну культурну політику держави, можна простежити перехід від традиційних методів до цифрових інструментів у культурній сфері, а також проаналізувати вплив цього процесу на різноманітні аспекти культурного життя. Державна культурна політика, включаючи підвищення доступності культурних ресурсів, залучення нових аудиторій, збереження та просування культурної спадщини, покликана перевести культурні процеси в країні на якісно новий рівень розвитку.

Загалом, державна політика щодо формування цифрової культури повинна спрямовуватися на збереження музейного, бібліотечного, архівного фондів, які повинні зберігатися для майбутніх поколінь, зважаючи на високий рівень їх знищення чи руйнування. Навіть у розвинених країнах світу, де відсутні ризики, притаманні Україні на даний час, існує розуміння потреби таких цифрових колекцій для культурологічних та інших досліджень у галузі гуманітарних наук, позиціонуючись як джерело візуальних даних, а також для дослідження різних типів культур та типів користувачів. Тому на державному рівні слід ініціювати розвиток цифровізації культурного контенту, сприяти залученню інвестицій, зокрема, з-за кордону, у розвиток цих взаємодій, а також заохочувати дію різноманітних проєктів, спрямованих на збереження культурної спадщини України, зокрема, в умовах дії воєнного стану.

Подальші перспективи в досліджуваному напрямку полягають у вивченні досвіду розви-

нених європейських країн стосовно діджиталізації у сфері реалізації державної культурної політики з метою його впровадження в українських реаліях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горбул, Т.О. Діджиталізація культурної спадщини в Україні: аналіз особливостей в контексті розвитку цифрової культури. Культурологічний альманах, №4, 2023. С. 212–218. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.29>
2. Калуга В.Ф. Інформація у бутті людини та у професійному оперуванні. Київ: НУБіП України. 2019. 145 с.
3. Кулиняк М.А. Цифрова культурна спадщина як феномен цифрової культури. Культурологічний альманах, №3, 2022. С. 218–227. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2022.3.28>
4. Мохнюк Р.С. Державна культурна політика як фактор розвитку громадянського суспільства в контексті євроінтеграційних процесів. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. №3. 2021. С. 27–36.
5. Трач Ю.В. Цифрові технології у культурі сучасного суспільства: тенденції і перспективи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра культурології: 26.00.01 «Теорія та історія культури». М-во освіти і науки України. КНУКіМ. Київ, 2021. 34 с.
6. De Clerck J.-P. (2023). Digitization, digitalization and digital transformation: the differences Retrieved from: <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digitaltransformation-disruption/> (дата звернення: 24.04.2024)
7. Порятунок культурної спадщини України (2022). Голос Америки. URL: <https://www.golosameriki.com/a/saving-ukraine-culture/6565932.html> (дата звернення: 17.03.2024).
8. Allen L., Frost H., Padilla Th., Potvin S., Roke E.R., Varner S. (2019). The Collections as Data Framework: A Review from the Always Already Computational Project. URL: <https://tdlir.tdl.org/handle/2249.1/156364> (дата звернення: 18.03.2024)
9. Cameron F.R. (2019). Theorising heritage collection digitisations in global computational infrastructures / In Hannah Lewi, Wally Smith, Dirk vom Lehn, Steven Cooke (eds). The Routledge International Handbook of New Digital Practices in Galleries, Libraries, Archives, Museums and Heritage Sites, Routledge.